

pridelatelj, zlasti sedaj, ko se pridelek množi. In se ne gre za male množine vina posebne kakovosti temveč za velike množine povprečnega sumnjenega vina, katerega pridelajo mali in srednji posestniki. Veleposestnik si za licitacijami in drugimi, njemu lahko pristodnimi sredstvi že poprej lahko pomaga. Kaj bi pa bilo za prve storiti? Treba bi bilo več vspešnih sredstev uporabiti in sicer: Jaz bi predlagal sledeče:

1. Da se ne bo v trgovino spravljalo tako vino, ki ni na trti zrastle, omogočuje nova vinška postava. Vinorejci bi torej naj v svojem okolišnem strogo pazili, da bo v tem oziru vse v redu. Vsakerega vinorejca, ki prodaja več lastnega vina, kakor mu ga more na trti zrasti in vsakega, ki razpečava nenaravna, z vodo ali s čem drugim pomnožena vina, naj smatrajo za svojega škodljivca in ga naj brezobzirno naznanijo pristojni oblasti, ravno kakor naznanijo onega, ki jih je prevaril ali jim kaj vzal. Konsumenti naj pa tudi zahtevajo za svoj dober denar le pristno kapljo in naj naznanijo vsak sumnjiv slučaj. Dobro bi bilo, ako bi se osnovala društva, ki prevzamejo nalogo, da pazijo na prodajo le pristnega vina; taka društva bi bila enakega pomena za producenta in za konzumenta. Gojila bi torej vzajemnost teh slojev in zdatno olajšala nadzorovanje vinskoga prometa. Ker si posameznik mnogokrat ne upa in mu je tudi v posameznih slučajih neprijetno naznanjati oblastim sleparije, naj bi bila zato poklicana posamezna krajevna društva. To so pošteni producenti in pametni konsumenti dolžni samemu sebi in dobri stvari ter imajo dandanes zato tudi dobro postavno zaslobo.

2. Dočim naši kmetje sadje mnogokrat po neprimerno nizki ceni zavržejo medtem ko nekateri drugi kmetje ne morejo svojega vina prav prodati, zavržejo baš prvi mnogo denarja za razne surogate, iz katerih si napravljajo vinu podobne pijače. Za kmeta je to sramotno in z gospodarskega in zdravstvenega stališča škodljivo. On s tem samo pita in redi različne špekulante, ki mu prodajajo z velikanskim dobičkom malovredne tvarine in mešanice, ki kaze vinskemu pridelku njihovih stanovskih tovarišev dober glas. Kdor si ne napravi dovolj sadne ali druge dovoljene pijače iz domačih tvarin, ta naj raje privoščiti svojemu kmetu sotrpinu, da on svoj izdelek proda, ter kupi od njega sadno pijačo ali vino. Če napravi z onimi hvalisanimi ekstrakti za 10—12 vin. liter pijače dvomljive vrednosti, je vendar pametneje, da kupi sadne pijače liter za 20 ali 24 vin., (navadno pa se doba sadjevec še cenejšo), katera bode še vedno prikladnejša zdravju in močnejša, če se jo pije s polovico vode. Denar bode ostal tako med kmetovalci, domač izdelek bo šel bolj v promet in špekulanti, ki računijo na neumnost ljudi, se ne bodo smejali v pest. Vse take špekulante brezobzirno zasledovati jđ naloga kmetovalcev in njihovih prijateljev.

3. Zlasti sedaj, ko so se upoštevale in se še nadalje bolj upoštevale v novih zasadih vsakokratnim danim razmeram primerne vrste trt, se po slovenskih pokrajinah prideluje vina, katera morajo vstrezati najvišjim zahtevam, ki so neposredno uporabna, katerim ni treba, da služijo šele kot podloga tujim izdelkom kakor so služila n. pr. svoj čas najkislejša vina za podlogo italijanskim ali drugim vinom. Zadnja pridelovalna smer je bila v korist le različnim prekncem, vinorejcem pa je v obče mnogo škodovala. Dandanes se pri nas pridelujejo močnejša in lažja, milejša in kislejša vina, pa vže v pravi porabni kakovosti, ne da bi bilo potrebno kakoršnokoli mešanje. Razne vinske pokušnje so pokazale, da ugajajo lahko naša vina najsmilejšim zahtevam, da imamo izdelek, ki je za svojo dobroto veliko prepečen, da imamo pa tudi vina, ki se vrste po svetovnem okusu med najboljša.

Po domačih krajih je in ostane domače vino vedno najbolj priljubljeno. Je-li pa tudi domače občinstvo vedno tako? Koliko vina nakupijo prekudci v drugih deželah, po Ogrskem, Hrvaškem itd. itd.! Njim je le za dobo kupčijo. Uvažaje se silno mnogo cenejšega in slabjšega tujega vina, domač boljši izdelek pa zaostaja; tnje blažjo dobi nekoliko podobnosti z domačim izdelkom in se proda pod njegovim imenom in za njegovo ceno. Konsumenti mislijo, da družega ni dobiti

in se vdajo. Da se ti nedostatki odpravijo naj bi se dala konsumentom prilika spoznavati večkrat pristno domačo kapljo, jo takoreč študirati in točenje enake od svojih krčmarjev zahtevati. V tem oziru deluje n. pr. prav koristno poizkuševalna klet kmetijske družbe v Ljubljani. Dokaz nje vspešnosti so njeni nasprotniki, katerim z redkimi poskuševalnimi večeri v prometu gotovo prav nič ne škoduje, a jim je zaradi vspešnega zasledovanja smotra „občinstvo z naravnimi domačimi pridelki seznaniti“, trn v peti. Krčmerska obrt gotovo ni v nevarnosti, če ne sedi vsak mesec po nekoliko ur nekaj 100 gostov ravno za polnimi litri po gostilnah. Takih poskusnih kletki naj bi bilo po istem vzorcu več v večjih konsumnih središčih in tudi po drugih deželah, kamor bi bil mogoč izvoz našega vina. Te in pa druge naprave bi bila naloga našega združništva. Za povzdigo prometa z domačim vinom bi pa nedvomno izvrstno služile pogosto prirejene vinske raztave in poskušnje, ki dajo priliko spoznavati okus konzumentov in na ta način podajajo vinorejcem pravo smer pridelovanja, ki pokažejo možnost vinorejcev, jih uče spoznavati svoje pomanjkljivosti in napake, obenem pa dajejo pivcem priliko, da se seznanijo z domačim pristnim pridelkom, katerega se potem nauče ceniti in zahtevati po gostilnah. Seveda se morajo vinorejci teku časa in razmer prilagoditi, opustiti svojevlagne osebne zahteve in prezirati stališče konzumentov. Morajo skušati čedalje bolj pridelovati to, kar je najprimerneje, vsaj v kolikor jim dopuščajo razmere.

Napačno je tudi cene pretiravati brez ozira na kakovost, porabno vrednost in množico ponudbe. Cene najfinejših vin, katerih pridelovanje je, naravno, omejeno, katerih ponudba je ostala enakomerno razmerno majhna, bodo stalno precej visoke. Na te se pa ne smejo ozirati pridelovalci velikih množin konzumnega vina, katera se mora zelo dosti porabiti. Ker naposled človek lahko tudi brez vina izhaja in si privoščiti pivo ali kaj družega, je plačilna volja zlasti pri nižji plačilni zmoglosti onih krajev, kateri konzumirajo pravzaprav največje množine vina, omejena. Zato pretirano visoke cene znižajo konzum in vinorejec je zopet na slabem. Vinorejci naj skrbje zato, da si pokrijejo pridelovalne stroške n druge izdatke s primernim dobičkom podjetnika, naj pa ne poskušajo oduševati. Pa tudi krčmarji naj bi se tega načela držali. Seveda mora imeti vinorejec, ki ima omejen promet in je celo leto odvisen s svojim delom in kapitalom od vremenskih slučajnosti, razmeroma več dobička nego krčmarji ali prekupci, ki imajo neomejen promet in mnogo manj riskirajo. (Žal, da je to danes narobe! Op. ur.)

Mnogi večji vinorejci imajo po mestih in sploh po prometnih središčih svoje vinotoče. Vspeli so zelo dobri. Njih ustanovitev in uredba sta zelo preprosta. Tako prodajo ti vinorejci svoj pridelek po mnogo boljši ceni na drobno kakor bi ga prodali na debelo, vstrezajo pa občinstvu zelo, ker mu dajo priliko zavzivati dober in pristni izdelek po primerni ceni. Povsod v večjih mestih, n. pr. v Gradcu in na Dunaju ti vinotoči izvrstno barantajo. Pri nas si vinorejci mnogokrat na ta način pomagajo, da napravijo tak vinotoč doma, sredi vinskoga kraja.

Taki vinotoči sredi vinskih krajev med samimi vinorejci so manjšego splošno gospodarskega pomena, ker ne privabijo denarja od zunaj in k večjemu cene vin po gostilnah nekako regulirajo. Tudi se zamore le majhen del pridelka na ta način v vinskih krajih spečati. Mnogo važnejši bi bili vinotoči v večjih, če tudi oddaljenih konsumnih središčih, oatere bi se ustanovili vinorejci združnim potom. Te imajo že nekateri kletarske zadrage n. pr. dalmatinske. Ti vinotoči bi bili lahko tudi zaloge za manjše gostilničarje kakor n. pr. pivovarniške zaloge.

(Naprej pride).

Brzjavji.

Praga 1. decembra. Po 7 tedenskem razgrajanju čeških tolovajev razglasila je vlada stroge odredbe. V Pragi se namreč niso vršile več demonstracije, temveč že revolucija. Postavljalo se je barikade, napadalo policijo, metalo kamenje na vojske. Zato je razglasila vlada preki sod in izjemno stanje (Standrecht und Ausnahmszu-

stand). „Standrecht“ je najstrožja ustavna odredba. Gostilne morajo biti ob 8. uri zaprte, vsako nabiranje ljudi je prepovedano in vsako zoperstavljanje proti oblasti se kaznuje takoj s smrtno. Zdaj bode poulična tolovajska druhal pač mirovala. Ali 7 tednov dolgo je divjala. Pred proglašenjem izjemnega stanja je prišlo do velikanskih bojev med tolovaji in policijo. Kri je tekla na vseh straneh. Zdaj je baje „mir“.

Praga. 1. decembra. Zadnji dogodki so napravili tako razmerje, da bode bržkone državna zbornica razpuščena. To je tudi potrebno. Kajti dokler bodo odločevali na Avstrijskem Kloufači in Hribarji, ne bode miru.

Dunaj. 1. decembra. Cesar sam se je svoj čas izjavil, da ne mara hrupnih slavnosti ob priliki 60 letnice njegovega vladanja. Dunajski klerikalci so vkljub temu priredili razsvetljenje mesta. Velikanska množica se je zbirala po ulicah. V množici se je zgodilo mnogo nesreč. 4 oseb je umrlo, čez 20 pa jih je bilo težko ranjenih. To so posledice klerikalne vsiljivosti.

Praga. 1. decembra. Češki paslaristični divjaki so trgali cesarske črno-rumene zastave iz poslopij. Iz tega je razvidno, da se gre tu za proti-avstrijsko gibanje.

O izreji žrebet.

Ko je kobila strila, potem mora skrbeti konjerejec, da izredi iz žrebeta s pravilnim obskrbovanjem zdravega čilega in krepkega konja. Da kobila žrebe raje obliže, potrosi naj se po njem nekoliko soli. Kobilo ki je strila, naj se krmi previdno, naj se ji ne poklada pretečne klaje in priučti naj se jo le polagama na večjo množino klaje. Najbolje je, če se ji da potem, ko je strila, mlečno oblogo iz otrobov, pa tudi te naj se ji daje le po malem. Razen tega naj se ji poklada ječmenov zдроб ali druga enaka krma in sladko zdravo seno. Dokler kobila doji, naj se jo krmi dobro, poklada naj se ji v najbolj oves in najboljšo travniško seno in poleg tega tudi zdravo ovseno slamo. Ako ima malo mleka, naj se ji daje razen ovsu tudi ječmenov zdrob. Srčno naj se pazi, da ne preide prenaglo od ene krme na drugo. Po 14 dneh po porodu rabi se kolibo že lahko za lažje delo, vendar pa ne več kakor po pol dneva, ker žrebe ne sme ostati predolgo brez matere. Spočetka naj se pušča žrebe h kolibi, da bo sesalo vsake tri ure. Paziti je treba, da se koliba ne segreje in če se je pri delu segrela, pomolze naj se jo najpoprej in pusti še le potem žrebe k nji. Ko se je vrnila koliba z dela, naj se ne pusti lastnemu žrebetu, da bi preveč na enkrat posesalo, ampak naj se ga parkrat vzame od matere in pusti ponovno k nji, da bo sesalo po malem pa večkrat. Tačas naj ostane žrebe v hlevu, paziti pa je treba, da se na kak način ne poškoduje. Nekaj tednov pozneje začne žrebe jesti seno in drugo krmo in takrat naj se mu daje mleka ali pa enake obledje, kakoršno dobiva mati in poleg tega ječmenov ali ovsen zdrob, slednjega pa le malo. Na sploh pa uspevajo mladi konji tem boljše, čim prej se privadijo na oves. Po 2 ali 3 mesecih približno lahko spremlja žrebe mater po lepih poteh in po polju.

Če hočemo, da se žrebe dobro razvije, spustiti ga moramo na pašo, ker le tam se mu utrdé in razvijejo mišice in kopita in takemu žrebetu ne bo škodovala pozneje ne mokrota, ne mraz in veter, pa tudi pri delu se ne bo utrudilo zlepa in bo vedno zdravo.

V krajih, kjer se pečajo v velikem s konjerejo, si prave izreje žrebet brez pašo ne morejo niti misliti, kajti pokazalo se je na sploh, da se konj telesno najlepše razvije le na pašo. Napačno je, če misli kdo, da izredi trdne, krepke in čvrste konje tam, kjer ni pašnikov. Paša je za konje velike važnosti.

Če se goni kobilo z žrebetom na pašo, goni naj se jih le na suh in zdrav pašnik, pašnik sam pa naj se tudi primerno ogradi in sicer tako, da se konji, ki se bodo tam pašli, ne poškodovajo. Na tem pašniku naj bo taka trava, po kateri se zamorejo ukrepati kosti in mišice, pa tudi čiste in zdrave vode ne sme manjkati konju. Tam kjer se žrebata pasejo, ne smejo biti tla opozelka ali pregledka in posebno na ilovnati zemlji se lahko pripetijo, da se konj spodtakne in padel. Če žrebe na pašo pade, ima to lahko pozneje kaj slabe posledice. Pašnik, na katerem se žrebetu lahko zdrzne, sploh ni zanj. S tem pa ni še rečeno, da morajo biti tla trdna in trda, ampak za konje primeren pašnik mora imeti na površini toliko rahle zemlje, da poganja trava korenine lahko v globočino. Najprimernejši za konjski pašnik je njiva, ki je bila spremenjena v travnik in čimdalje se rabi za pašnik, tem trša postaja. Za pašnjo žrebet naj se porabi vselej le dober in rodovit pašnik.

Navadno se pasejo žrebata skupaj z govedo, to pa radi tega, ker če je živina druge vrste z njimi, tekajo veliko bolj sem pa tje, kakor če so konji sami. Kostni in mišice se pa ukrepe tem bolj, čim več žrebata tekajo. Ko je mrzlo in deževno vreme ali je padla močna rosa ali slana, se žrebet ne sme spuščati na pašnik. Poleg tega, da se žrebata pasejo, poklada naj se jim tudi razna suha klaja in oves.

Navadno se odstavi žrebata, ko so stara 3 ali 4 mesecce, nekateri jih pa puste, da sesajo celo skozi 5 mesecce, zopet drugi so temu nasprotni in pravijo, da postanejo žrebata po predolgem sesanju premeklužna. Na vsak način pa se mora odstavljati žrebe le polagama. V istem razmerju, v kakoršnem zgublja kobila mleko, naj se poklada žrebetu vedno več in več drobnega sena